

Анотація навчальної дисципліни

МЕТОДИЧНЕ КЕРІВНИЦТВО РОБОТОЮ З ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

1. Мета вивчення навчальної дисципліни у контексті підготовки певної спеціальності. Її взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами навчального плану підготовки фахівців. Мета вивчення навчальної дисципліни: формування умінь студентів виконувати функції керівника закладу дошкільної освіти та старшого педагога-методиста, спрямовані на організацію роботи з розвитку мовлення в закладі дошкільної освіти. Дисципліна передбачає обов'язковий мінімум знань і практичних навичок для підготовки завідувача й старшого педагога-методиста закладу дошкільної освіти до організації, керівництва і контролю роботи з формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку; досліджує функції завідувача та методиста в організації роботи з розвитку мовлення в ЗДО; види, форми і зміст методичного контролю на рівні закладу та управління освіти; розкриває зміст мовленнєвих компетенцій та особливості використання інноваційних технологій у процесі їх формування; специфіку планування роботи з розвитку мовлення на заняттях і поза ними; ознайомлює з діагностичними методиками обстеження мовленнєвої підготовленості дітей до навчання в школі.

Дисципліна «Методичне керівництво роботою з формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку» тісно пов'язана з такими навчальними дисциплінами як «Педагогіка», «Дошкільна педагогіка», «Дошкільна лінгводидактика», «Вступ до спеціальності» та інші фахові методики дошкільної освіти.

2. Перелік компетентностей, здобуття яких гарантуватиме вивчення даної дисципліни. У результаті вивчення навчальної дисципліни в студентів повинні сформуватись компетентності:

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

Фахові компетентності:

- здатність організувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з використанням сучасних засобів, методів, прийомів, технологій;

- готовність до вирішення проблем методичного керівництва роботою з формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку на основі теоретичних знань та практичної підготовки;

- здатність забезпечення розвивально-мовленнєвого середовища і ЗДО (методичні, наочні, дидактичні посібники, осередки, форми роботи з дітьми, педагогами й батьками) для організації та проведення процесу формування мовленнєвої компетентності дітей дошкільного віку.

Сфера реалізації здобутих компетентностей під час працевлаштування: вихователь закладу дошкільної освіти, вчитель з

корекційної освіти, вчитель-логопед, вихователь-соціальний робітник у роботі з дітьми з особливими потребами, методист з фізичної культури, методист-валеолог, гувернер, вихователь-методист, методист з дошкільного виховання, фахівці з дошкільного виховання, організатор культурно-дозвілдової діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Організація методичного керівництва роботою з розвитку мовлення дітей в ЗДО.

Тема 1. Роль керівника та старшого педагога-методиста в організації роботи з розвитку мовлення в закладі дошкільної освіти. Функції завідувача ЗДО в організації роботи з розвитку мовлення. Функції методиста в організації роботи з розвитку мовлення. Форми організації методичної роботи в ЗДО з формування мовленнєвої компетентності дошкільників.

Тема 2. Контроль як функція управлінської діяльності вихователя-методиста в ЗДО. Види і зміст методичного контролю з мовленнєвого розвитку дошкільників. Види перевірки роботи з розвитку мовлення, яку здійснює методист. Схеми перевірок. Форми методичного контролю. Спостереження та аналіз заняття з розвитку мовлення. Алгоритм аналізу. Спостереження та аналіз роботи вихователя з розвитку мовлення в повсякденному житті. Схема аналізу. Умови і засоби здійснення методичного контролю з мовленнєвого розвитку дошкільників.

Тема 3. Планування роботи з розвитку мовлення в ЗДО. Види планування (перспективний і календарний) роботи з розвитку мовлення в ЗДО. Специфіка планування роботи з розвитку мовлення в ЗДО на заняттях (види і типи мовленнєвих занять, їх кількість, тематика й зміст). Специфіка планування роботи з розвитку мовлення поза заняттями (під час режимних процесів, екскурсій, відвідувань театру, свят і розваг). Планування індивідуальної роботи з розвитку мовлення. Форми планування.

Тема 4. Контроль за роботою з розвитку мовлення, здійснюваний в управлінні освіти. Роль методиста управління освіти в організації роботи з розвитку мовлення в ЗДО. Форми підвищення кваліфікації вихователів. Керівництво роботою творчих груп, клубів молодих педагогів. Організація оглядів-конкурсів. Зміст тематичної перевірки з розвитку мовлення в системі інспекторсько-методичної перевірки дошкільних закладів. Вимоги до складання актів перевірки. Планування роботи з розвитку мовлення в управліннях освіти. Кваліметричний підхід в оцінці роботи ЗДО з формування мовленнєвої компетентності дошкільників

Змістовий модуль 2. Інноваційні підходи до організації методичного керівництва роботою з розвитку мовлення і навчання дітей рідної мови.

Тема 1. Компетентнісний підхід як основа організації роботи з розвитку мовлення й навчання мови в ЗДО. Мета і завдання компетентнісної освіти. Сутність компетентності і компетенції як педагогічних категорій. Види мовленнєвих компетенцій. Завдання з їх формування. Комунікативна компетентність, її структура, загальна характеристика. Характеристика Базового компонента дошкільної освіти. Вимоги до мовленнєвого розвитку та навчання мови дошкільників. Програмне забезпечення навчання дітей рідної мови й розвитку їх мовлення в закладах дошкільної освіти України.

Відповідність чинних програм вимогам компетентної освіти.

Тема 2. Інноваційні технології розвитку мовлення й навчання рідної мови, керівництво впровадженням їх в практику роботи ЗДО. Сутність інноваційної діяльності в ЗДО. Основні прогностичні вміння, необхідні педагогу для здійснення інноваційної діяльності (О.Г.Козлова). Використання загальнопедагогічних технологій в практиці розвитку мовлення й навчання дітей рідної мови (проектні технології, ейдетика тощо). Особливості використання інноваційних технологій в процесі формування комунікативних компетентностей дошкільників (фонетичної, лексичної, граматичної мовленнєвої).

Тема 3. Керівництво формуванням художньо-мовленнєвої компетентності дошкільників. Змістові характеристики складників художньо-мовленнєвої компетентності: когнітивно-мовленнєва, виразно-емоційна, поетично-емоційно, оцінно-етична, театральна-ігрова. Форми організації художньо-мовленнєвої діяльності. Педагогічні умови реалізації завдань художньо-мовленнєвої компетентності дошкільників. Планування видів художньо-мовленнєвої діяльності дошкільників. Принципи створення і функціонування осередку книги у кожній віковій групі. Методика використання їх у роботі з дошкільниками. Методика ознайомлення дітей з творами різних жанрів. Організація театральна-ігрової та театральна-мовленнєвої діяльності. Методика проведення свят і розваг у ЗДО. Роль занять з розвитку мовлення у забезпеченні соціокультурної компетентності дошкільників.

Тема 4. Контроль за дотриманням принципів наступності і перспективності навчання дітей рідної мови в ЗДО і в першому класі. Сутність принципів наступності і перспективності навчання дітей рідної мови в ЗДО і першому класі. Мовні та мовленнєві компетенції, необхідні для навчання дітей грамоти. Звуковий аналітико-синтетичний метод навчання грамоти та шляхи його реалізації в мовній освіті дошкільників. Характеристика найбільш поширених технологій раннього навчання грамоти, можливості використання їх у навчанні україномовної дитини: технологія раннього навчання Гелена Домана (читання), технологія раннього інтенсивного навчання грамоті Миколи Зайцева; Підготовка руки дитини до письма як передумова формування мовної та мовленнєвої компетентності. Діагностичні методики обстеження мовленнєвої підготовленості дітей до школи.

4. Обсяг вивчення навчальної дисципліни:

– *денна форма навчання*: 4 кредити ECTS, 120 годин, у тому числі 40 годин аудиторної та 80 годин самостійної роботи;

– *заочна форма навчання*: 4 кредити ECTS, 120 годин, у тому числі 16 год. аудиторної та 104 години самостійної роботи.

5. Форма підсумкового контролю: залік.

6. Викладацький склад: кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії та методик дошкільної освіти Ватаманюк Г. П.

7. Перелік основної літератури:

1. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика теорія і методика навчання дітей рідної мови : підручник. Київ : Вища школа, 2007. 542 с.
2. Богуш А. М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років. Монографія : 2-е видання. Київ : Слово, 2010. 374 с.
3. Богуш А., Гавриш Н. Методика організації художньо-мовленнєвої діяльності дітей у дошкільних навчальних закладах. Підручник для студентів вищих навчальних закладів факультетів дошкільної освіти. Київ : Слово, 2005. 304 с.
4. Богуш А., Луцан Н. Мовленнєво-ігрова діяльність: мовленнєві ігри, ситуації, вправи : 2-е вид. доповнене : навчальний посібник. Київ : Слово, 2012. 314 с.
5. Рудік А. Настільна книга вихователя методиста ДНЗ. Харків : Основа, 2010. 331 с.
6. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика. Хрестоматія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Слово, 2012. 720 с.
7. Методична робота в ДНЗ / Упорядник Л. А. Швайка. Харків : Основа, 2008. 287 с.

Науково-педагогічний
працівник

Г. П. Ватаманюк

Завідувач кафедри

Л. Л. Галаманжук